

СТАНОВИЩЕ НА СЪДА

10 април 1992 година

дадено съгласно член 228, параграф 1, алинея 2 от Договора за ЕИО

„Проект за споразумение между Общността, от една страна, и държавите от Европейската асоциация за свободна търговия, от друга страна, за създаване на Европейското икономическо пространство”

Становище 1/92

Съдът на Европейските общности е сезиран с искане за становище, постъпило в секретариата на Съда на 27 февруари 1992 г., отправено от Комисията на Европейските общности съгласно член 228, параграф 1, алинея 2 от Договора за създаване на Европейската икономическа общност, според който :

„Съветът, Комисията или една държава-членка могат да получат предварително становището на Съда на ЕО относно съвместимостта на предвижданото споразумение с разпоредбите на настоящия договор. Споразумението, което е предмет на отрицателно становище на Съда на ЕО, може да влезе в сила само при условията, определени в зависимост от случая в член 236.”

Становище на Съда

I

1. В настоящото становище, Съдът ще се ограничи да изследва, в съответствие с искането на Комисията, дали разпоредбите, които са били договорени повторно в резултат на неговото Становище от 14 декември 1991 г., са съвместими с Договора за ЕИО.

II

2. Една от целите на споразумението, заедно с варианта, предмет на въпросното становище (посочено по-долу като „предишен вариант”), е да гарантира еднаквостта при тълкуването и прилагането на правото в ЕИП. Тази цел, уточнена в последното съображение на преамбюла и в член 1 от споразумението, трябва да бъде гарантирана чрез включването в правото, което ще действа в ЕИП, на разпоредби с текстове, идентични със съответните разпоредби на правото на Общността и чрез новите разпоредби, избрани за разрешаването на споровете.

3. Новите текстове на споразумението предвиждат следните механизми:

4. Според член 108, параграф 2, държавите от ЕАСТ трябва да създадат съд, наречен „Съд на ЕАСТ”. Отделно споразумение, което трябва да бъде постигнато между държавите от ЕАСТ, ще предостави на Съда на ЕАСТ юрисдикцията, *inter alia*, да разглежда искове, отнасящи се до процедурата за надзор по отношение на държавите от ЕАСТ, и жалби срещу решенията, взети от Надзорния орган на ЕАСТ в областта на конкуренцията и да разрешава спорове между две или повече държави от ЕАСТ.

5. По силата на своя член 6, който не е бил изменен, разпоредбите на споразумението трябва, за тяхното прилагане и употреба, да бъдат тълкувани в съответствие с решенията на Съда на Европейските общности, взети преди датата на подписването на споразумението и отнасящи се до съответните разпоредби на Договора за ЕИО, на Договора за ЕОВС и на мерките на вторичното законодателство на Общността.

6. За да постигне целта за възможно най-еднородно тълкуване на разпоредбите на споразумението и на съответните разпоредби на правото на Общността, член 105, параграф 2 от споразумението предвижда, че Съвместният комитет непрекъснато прави преглед на развитието на практиката на Съда на Европейските общности и на Съда на ЕАСТ. Съвместният комитет действа така, че да опази еднаквото тълкуване на споразумението. Според един „procès-verbal agréé ad article 105” (одобрен протокол към член 105), решенията, взети от Съвместния комитет по силата на тази разпоредба, не могат в никакъв случай да засягат съдебната практика на Съда на Европейските общности.

7. Според член 105, параграф 3, процедурата, предвидена в член 111, може да се прилага, ако в срок от два месеца след като е бил сезиран за различия между съдебните практики на двете съдилища, Съвместният комитет не е успял да запази еднаквото тълкуване на споразумението.

8. Член 111 от споразумението предвижда процедура за уреждането на спорове, отнасящи се до тълкуването или до прилагането на споразумението. Според параграфи 1 и 2 от този член, Общността или държава от ЕАСТ може да отнесе всеки спор по тези въпроси до Съвместния комитет, който може да го разреши.

9. Според член 111, параграф 3, ако спорът се отнася до тълкуването на разпоредбите на споразумението, които са по същество еднакви със съответните норми на правото на Общността и ако той не бъде разрешен в срок от три месеца след като е бил отнесен до Съвместния комитет, договарящите страни, участващи в спора, могат да се споразумеят да поискат от Съда на Европейските общности да се произнесе по тълкуването на съответните норми.

10. Член 111, параграф 4 определя условията, при които договарящите страни могат да отнесат техния спор до арбитраж. Спорът трябва да се отнася до приложното поле или продължителността на предпазните клаузи или до пропорционалността на мерките за възстановяване на равновесието и да не е могъл да бъде разрешен от Съвместния комитет в срок от три месеца след като спорът е бил отнесен до него. Член 111, параграф 4 уточнява, по-нататък, че арбитражът се провежда в съответствие с процедурните правила, предвидени в Протокол 33, че никакъв въпрос, свързан с тълкуването на разпоредбите на споразумението, които по същество са еднакви със съответните разпоредби на правото на Общността, не може да бъде решаван в рамките на тези процедури и че арбитражното решение е задължително за страните по спора.

11. На последно място, Протокол 34, към който препраща член 107 от споразумението, съдържа разпоредби, позволяващи на държавите от ЕАСТ да разрешат на своите съдилища да изискат от Съда на Европейските общности решение относно тълкуването на една разпоредба от споразумението, която е еднаква по същество с една от разпоредбите на правото на Общността.

III

12. По отношение на старата версия на споразумението, новите разпоредби, отнасящи се до системата за разрешаване на споровете, се отличават съществено в последващите точки.

13. На първо място, споразумението вече не създава един Съд на ЕИП. Съдът на ЕАСТ ще има юрисдикция само в рамките на ЕАСТ и няма да има лични и функционални връзки със Съда на Европейските общности.

14. На второ място, споразумението предвижда две процедури, първата от които има за цел да запази еднаквото тълкуване на споразумението, а втората цели да уреди споровете между договарящите страни. По време тази втора процедура по уреждането на спора, Съдът на Европейските общности може да бъде запитан да се произнесе по тълкуването на съответните правила.

15. На трето място, в съответствие с член 107 и с протокол 34, държавите от ЕАСТ могат да разрешат на своите съдилища да поискат от Съда на Европейските общности да се произнесе с решение, а не според използваните изрази в неговата предишна версия, „да се произнесе” относно тълкуването на дадена разпоредба от споразумението.

16. На четвърто място, споразумението вече не съдържа разпоредба, която да задължава Съда на Европейските общности да се съобразява по съответния начин със съдебната практика на други съдилища.

IV

17. В Становището си от 14 декември 1991 г. Съдът е постановил че пред целта за еднакво тълкуване и прилагане на правото в ЕИП са заставали различията, съществуващи между целите и контекста на споразумението, както и тези на правото на Общността. В светлината на това противоречие, Съдът е направил извода, че предвижданата правораздавателна система е била от естество, което е могло да постави под въпрос автономията на правния ред на Общността при преследването на неговите цели.

18. След като изтъкнатите различия продължават да съществуват, изниква въпросът дали новите разпоредби на споразумението, които са заменили тези, които Съдът е счел за несъвместими с автономията на правото на Общността, могат да породят същите възражения.

19. Във връзка с това следва да се отбележи, че споразумението вече не предвижда създаването на Съда на ЕИП, но има за цел създаването на един Съд на ЕАСТ, с отделно споразумение, което трябва да бъде сключено между държавите от ЕАСТ. Обратно на това, което е било предвидено за Съда на ЕИП, Съдът на ЕАСТ ще разглежда спорове между договарящите страни и ще упражнява своите правомощия само в рамките на ЕАСТ.

20. Остава следователно да се разгледа дали процедурите за уреждане на споровете, предвидени в членове 105 и 111 от споразумението, са съвместими с Договора ЕИО, и по-специално с член 164 от него.

21. За да се постигне възможно най-еднородно тълкуване на разпоредбите на споразумението и на тези на законодателството на Общността, чието съдържание е

включено в споразумението, член 105 от споразумението предоставя на Съвместния комитет правото да извършва постоянен преглед на развитието на практиката на Съда на Европейските общности и на Съда на ЕАСТ, както и да действа така, че да запази еднаквото тълкуване на споразумението.

22. Ако този член трябваше да се тълкува като даващ правото на Съвместния комитет да пренебрегва задължителния характер на решенията на Съда на Европейските общности в правния ред на Общността, предоставянето на такова правомощие на Съвместния комитет би засегнало неблагоприятно автономията на правния ред на Общността, чието спазване Съдът трябва да гарантира по силата на член 164 от Договора за ЕИО и следователно би бил несъвместим с Договора.

23. Независимо от това, според „procès-verbal agréé ad article 105”, решенията, взети от Съвместния комитет по силата на този член, не могат в никакъв случай да засегнат практиката на Съда на Европейските общности.

24. Този принцип представлява основна необходима гаранция за автономията на правния ред на Общността.

25. Следователно, компетентността, която член 105 предоставя на Съвместния комитет за целите на запазването на еднаквото тълкуване на споразумението, е съвместима с Договора за ЕИО, само ако този принцип бъде изложен във форма, която обвързва договарящите страни.

26. По силата на член 111, Съвместният комитет има правомощията да реши всеки спор, представен пред него от Общността или от държава от ЕАСТ, свързан с тълкуването и прилагането на споразумението, включително, според член 105, параграф 3, споровете, които се отнасят до различия в съдебната практика и които той не е могъл да разреши по реда на процедурата, предвидена в член 105.

27. Фактът, че такова правомощие е предоставено на Съвместния комитет, повдига същия въпрос като този, посочен в параграф 22 от настоящото становище.

28. В това отношение трябва да се отбележи, че член 105, параграф 3 установява връзка между процедурата по този член и тази по член 111 от споразумението, и че тази връзка налага систематично и логично тълкуване на тези две разпоредби. Такова тълкуване предполага задължително принципа, изложен в „procès-verbal agréé ad article 105” да се прилага също и когато Съвместният комитет се опитва да разреши спор като търси приемливо разрешение за договарящите страни, в съответствие с член 111.

29. От това следва, че правомощията, които член 111 предоставя на Съвместния комитет, не накърняват задължителния характер на съдебната практика на Съда на Европейските общности и автономията на правния ред на Общността, след като се установи, че принципът изложен в „procès-verbal agréé ad article 105”, обвързва договарящите страни.

30. Тълкуването, според което Съвместният комитет е длъжен да спазва упоменатия по-горе принцип в рамките на член 111, е единственото тълкуване в съгласие с правомощието да се тълкуват съответните правила, които са дадени на Съда на Европейските общности по силата на член 111, параграф 3.

31. При това положение се поставя въпросът дали предоставянето на последното правомощие на Съда на Европейските общности е съвместимо с Договора.

32. Правомощията, предоставени на Съда от Договора, могат да бъдат изменяни само в рамките на процедурата, предвидена в член 236 от Договора. Въпреки това, едно международно споразумение, сключено от Общността, може да предостави нови правомощия на Съда, при условие че това предоставяне не променя естеството на функциите на Съда, така както те са представени в Договора за ЕИО.

33. В този контекст е било прието, в Становището от 14 декември 1991 г., че едно международно споразумение, сключено от Общността, може да предоставя на Съда правомощието да тълкува разпоредбите на такова споразумение, при условие че неговите решения ще имат задължителна сила. Функцията на Съда, така както е представена в Договора за ЕИО, е тази на съд, чиито решения са задължителни.

34. Наистина, намерението да се поиска решение от Съда на Европейските общности по силата на член 111, параграф 3 от Споразумението, няма за цел да му повери уреждането на спора, който остава в сферата на отговорност на Съвместния комитет. Въпреки това, тълкуването, което трябва да направи Съда на Европейските общности, има задължителен характер, както следва от самите изрази в двете езикови версии на споразумението, предоставени на Съда, и които използват френския израз „se prononcer” (да се произнесе) и английския „give a ruling”.

35. От това следва, че ако Съдът бъде призован да се произнесе, по силата на член 111, параграф 3 от споразумението, както договарящите страни, така и Съвместният комитет ще бъдат обвързани от тълкуването, дадено от Съда на съответните правила. Следователно юрисдикцията, която тази разпоредба предоставя на Съда за тълкуване на разпоредбите на споразумението, по искане на договарящите страни, участващи в спора, е съвместима с Договора за ЕИО.

36. Що се отнася до процедурите на арбитраж, достатъчно е да се посочи, че според член 111, параграф 4 от споразумението, нито един въпрос във връзка с тълкуването на разпоредбите на споразумението, който е подобен на съответните разпоредби на правото на Общността, не могат да бъдат разрешени чрез такива процедури. От това следва, че уреждането на спорове чрез арбитраж не е от естество да засегне автономията на правния ред на Общността.

V

37. Що се отнася до разпоредбите на споразумението, които позволяват на държавите от ЕАСТ да разрешат на своите съдилища да поискат от Съда на Европейските общности решение по тълкуването на разпоредба от споразумението, достатъчно е да се отбележи, че текстът на член 107 гарантира задължителната сила на отговорите, които Съдът на Европейските общности би могъл да бъде призван да даде. Следователно този механизъм отговаря на изискванията, съдържащи се в Становището от 14 декември 1991 г. (Recueil, стр. I-6101) и при това положение е съвместим с правото на Общността.

VI

38. На последно място, следва да се прецени съвместимостта с Договора ЕИО на правилата, които се съдържат в член 56 от споразумението, по отношение на

разпределянето на отговорностите в областта на конкуренцията между Надзорния орган на ЕАСТ и Комисията на Европейските общности.

39. Както следва от практиката на Съда (Решение от 31 март 1971 г., Комисия/Съвет, 22/70, *Rescueil*, стр. 263, наречено AETR, Решение от 14 юли 1976 г., *Kramer*, 3/76, 4/76 и 6/76, *Rescueil*, стр. 1279 и Становище 1/76 от 26 април 1977 г., точка 3, *Rescueil*, стр. 741), компетентността на Общността да сключва международни споразумения е резултат не само от изрично овластяване от Договора, но също и от други разпоредби на Договора и от мерки предприети в рамките на тези разпоредби от институциите на Общността.

40. Следователно, Общността е компетентна, по силата на правилата за конкуренцията на Договора за ЕИО и на мерките за тяхното прилагане, да сключва международни споразумения в тази област.

41. Следва да се отбележи, че тази компетентност включва задължително възможността за Общността да приема договорни правила относно разпределянето на съответните правомощия на договарящите страни в областта на конкуренцията, щом като тези правила не променят характера на правомощията на Общността и на нейните институции, така както са създадени в Договора.

42. От това следва, че член 56 от споразумението е съвместим с Договора за ЕИО.

В заключение

СЪДЪТ

дава следното становище:

Съвместими са с Договора за създаване на Европейската икономическа общност:

1) разпоредбите на споразумението относно разрешаването на споровете, доколкото принципът, според който решенията, взети от Съвместния комитет, не могат в никакъв случай да засегнат практиката на Съда на Европейските общности, е прогласен във форма, която обвързва договарящите страни,

2) член 56 от споразумението относно разпределянето на правомощията в областта на конкуренцията.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 10 април 1992 година.

Подписи